

חצבים של שלהי קיץ

סיפור

מאת בן-ציון יהושע

א

אין מראה מגוחך ממראהו של גבר שפדחתו חלקה ומבהיקה כקרחת יער ומעורפו משתלשל זנב שועל, כאילו מעולם לא הבעירו זנבות שועלים בשדות פלשת. עד לא מכבר נסע הקבלן סימן-טוב שמש, הידוע בפי מכריו בשם 'סטיב', במרצדס המפוארת שלו שמושביה משובחים ורחבים ככורסת עור בסלון ביתי. עיניו הבולטות כשתי גולות גדולות, נועצות מבט ירוק אפור מתחת לגבותיו הסבוכות והמסומרות בכל אישה בחצאית, בשמלה ובמכנסיים ומעניקות לה ציונים מ'מצוין' ועד 'מספיק בקושי'. סימי אשתו, הייתה מובנת מאליה. היא הממונה על גידול הילדים ועל חינוכם, היא המטפחת את הבית והמנווטת של מערכת היחסים הסבוכה והרעועה בתוך המשפחה. היא עלה התאנה להתנהגותו של סטיב שלא הוסיפה לה בריאות. האהבות החפוזות של סטיב העניקו לו רגעים של חסד בתוך מכלול עסקיו. הוא בחר אותן גבוהות ודקות, שצווארן כמגדלי מודליאני ושדיהן פורצי גדר, מכסים חצי טפח וחושפים טפחים הרבה. הוא אהב אותן בשיער חלק וארוך ואת עיניהן בהירות ובורקות. הן נמשכו אליו כזבובים על צנצנת ריבה, למרות הבדלי הגיל והמראה העגלגל של סטיב. מכנסיו התמקמו בתחתית הכרס והוציאו לאור את הסדק השעיר באחוריו, כעדות נצחית למוצא האדם. בעבר היה מרים משקולות, אך גושי שריריו הפכו לשומן טהור, לכרס מתעגלת שצמחה לו בין הלב למצפון. הן נמשכו אליו לא בגלל זנב השועל והקרחת הנלווית אליו בתחינה למעט שיער בפדחת, אלא בשל סעודות גורמה במסעדות פאר, שהסתיימו בסוויטה במלון יקר, ששם נשפכה בלי חשבון שמפניה צרפתית מצוננת בתוך גושי קרח. הבושם שהזליף עליהן וה'אפטר שייב' היקר שהתזו על פניו המגולחות למשעי העניקו לו את נקטר החיים הטובים. רשמית הן לא התפרנסו מסחר בגופן, אך הוא שילם להן אתנן ראוי בשטרות ירוקים ובתכשיטים, שרכש למענן בחנות התכשיטים היוקרתית במלון. כך הן התאוששו מהלם המפגש עם הר שער. סטיב התלבש 'ספורט-אלגנט', לפי מיטב האופנה של פאריס ולונדון - מקטורן בהיר, מכנסיים כהים, חולצה גנדרנית ומגוהצת להפליא ועניבת משי תואמת, והוא היה חמוש בכל המגוונים כנגד עין רעה - טבעות זהב עם אבני אודם וטורקיז וליתר ביטחון גם 'חמסה' תלויה בשרשרת זהב כבדה במעמקי חזהו השעיר. בכיס המקטורן שלו נח בשלום על משכבו קמיע שכתב לו במיוחד המקובל הרב צמח ישועה, לאחר שצם בשני ובחמישי וטבל במקווה טהרה שבע טבילות. סטיב שחשש מפני עיניים חמדניות שם לצד הקמיע גם שריד אפיקומן מליל פסח אשתקד ופיסת שעווה שזלגה מנרות יום הכיפורים. על אמת ידו

התיפייף לצד צמיד הזהב חוט אדום מקבר רחל. נעליו השחורות בהקו כנעליו של רקדן סטפס על בימת חיזיון. מכיס המקטורן ומכיס חולצת המשי בצבצו שטרות ירקרקים מנקרי עיניים בני מאה דולר ושטרות אדמדמים בני מאתיים שקל, שירושלמים, החיים מפרנסה שאינה מכבדת את בעליה, לא זכו לראותם לא בחלום ולא בהקיץ. כל אימת ששלף ממחטה מכיס מכנסיו נשמטו כמו באקראי שטרות ירוקים ואדומים, שהזילו ריר מזוויות פיהם של הסובבים אותו.

סטיב פתח את יומו בגיחה לרחבת הכותל המערבי. סיפרו כי אהבתו לכותל המערבי אינה יודעת גבול מאז מלחמת ששת הימים שבה השתתף כנהג בולדוזר, ששחרר את הכותל המערבי ממועקת שכונת המוגרבים הסמוכה. השכונה שהציקה למתפללי הכותל נמחקה כליל מעל פני האדמה ונעלמה באבק דורות סמיך. משנמוג ענן האבק, נשם הכותל לרווחה כיולדת שהתקשתה ללדת ולפתע החליק עוברת ויצא לאוויר העולם. ולאחר מאות שנים של שבי ומחנק זכה הכותל למשבי בריזה שהגיעו תשושים מן השפלה וחשפו את הכותל לאור השקיעה. הכותל, שבעבר נישא ראשו השמימה מתוך סמטה צרה, התגמד אל מול הרחבה החדשה והבליט ביתר שאת את מסגדי הר הבית ואת קבצני הכותל שעטו על המבקרים כנחיל צרעות על יערת דבש. אבני הכותל שיצאו למרחב, השיבו לסטיב כגמולו ומילאו את משאלות ליבו ככל שחפץ. סדקי הכותל, שהצמיחו צמחים נדירים, דמו בעיניו לפומית של טלפון בשיחה מקומית, המקושרת הישר אל שער התפילות ואל חלון הבקשות שברקיע השביעי. הוא נצמד אל הפומית כתינוק רעבתן היונק מפטמת אמו. סטיב קיבל מן הממונה על הפרנסה עשרת מונים. מידי יום שטח את בקשותיו החדשות או תחב פתק בחרוץ האבן, כאילו היה זה פתח של תיבת דואר אל שמי מרומים. גם בנסיעותיו התכופות בעולם בענייני השקעות והימורים בקזינו לא שכח את הכותל אהובו ופקסס אליו מידי בוקר פנייה ישירה מלאה תחנונים, כדי לכסות את הפסדי הלילה שחלף:

"בס"ד.

בוקר טוב כותל יקר!

מה העניינים? אני מקווה שלא עייפת ממני. אתה יודע שאני לא מגזים בבקשות שלי. הלילה בקזינו היה לי מזל שחור. תעזור לי כותל למלא את הקופה הריקה, כדי שאוכל בעזרת השם לעזור לאחרים. שיהיה יום טוב לך ולעם ישראל.

שלך בכבוד רב,

סימן-טוב שמש, הידוע בשם סטיב".

המענה לא איחר לבוא:

"בס"ד.

שלום סטיב,

במקרה ראיתי הבוקר את הפקס שלך וזיהיתי את כתב-ידך. בדרך כלל אני משליך לפח את הבקשות המעצבנות של נודניקים, שחוזרים ומבקשים לזכות בהגרלה אבל אף פעם לא קונים כרטיס. מה הם חושבים שהמלאך גבריאל יקנה להם גם כרטיס? היום זרקתי בקשה של מישהי שכתבה באמהרית – מה היא חושבת שאין לאלוהים מה לעשות חוץ מללמוד אמהרית ב'ברליץ'? הכנסתי את הבקשה שלך לסדק טוב בכותל, מקום טוב באמצע. הלוואי שבקשתך תתקבל. תרויח הרבה וגם תעניק הרבה כפי שאתה יודע. אני לא יודע אם כבר סיפרתי לך על הצרות שלי עם אשתי. חוץ ממך, היא חולה בכל המחלות שבעולם ואני משלם לרופאים ולתרופות חצי משכורת ממשלתית. בסוף אני אמות לפנייה. השכנות אומרות, שיש לי אישה מלאך. גם השטן הוא מלאך. היא בזבזנית כאילו בעלה הוא בנו של רוטשילד והילדים שלי שיחיו, לא רק שהם פותחים עליי פה גדול, גם יש להם פה עם תיאבון של עוג מלך הבשן. אני, שלא תגיע למצבי, יש לי משכורת קטנה של משרד הדתות, שנגמרת עוד לפני שאני מספיק לברך ברכת 'המוציא לחם מן הארץ'. אני נזקק לחסדיהם של אנשים טובים כמוך. באיחולי בריאות ופרנסה טובה.

שלך

גבריאל אנג'ל

מנהל יחידת נסים ונפלאות, מדור הפקסים, משרד הדתות,
סניף הכותל המערבי, ירושלים תיבנה ותיכונן".

נוטרי הכותל ליטפו בעיניהם ועוד יותר בידיהם המאובקות את ה'מרצדס' המוכספת שלו כל אימת שהגיע לכותל. גבריאל אנג'ל פתח בפניו את שער התפילות. השומרים והקבצנים תחבו את פרצופם, את הבל פיהם וכפות ידיהם אל תוך החלון הפתוח ותבעו את המנה היוםמית. רבנים ולצדם דמויי רבנים שלא מכבר חזרו בתשובה, לובשים קפטן שחור ומתהדרים בזקן ארוך, עטופים בטליתות ומעוטרים בתפילין של ראש ושל יד ולצדם עניי הכותל שנגררו אחריו כשובל שמלתה של כלה יתומה בחופה שחורה. הוא לא קיפח אף לא אחד מהם. הוא היה הסיבה האמיתית לבואם מדי בוקר לכותל.

ב

הרב צמח ישועה נודע בירושלים ומחוצה לה כמי שמחזיר בתשובה נואפים, מחללי שבת, אוכלי טריפה, סופרים, משוררים, מבקרי ספרות, פסלים, ציירים, שחקנים וזמרים, "תרבות אנשים חטאים", כנאמר בספר במדבר. בשום שכל מחק את עברם הנלוז והכשיר את לבם לקראת עתיד שכולו כניעה בפני אבינו שבשמים ונציגיו עלי אדמות. הרב צמח ישועה, לבוש לבן כמלאך אלוהים צבאות, חמוש בטלית ובשני זוגות תפילין של רש"י ושל רבנו תם, שמהם לא נפרד מזריחה ועד שקיעה. כולו הוד שבקדושה – מראהו כמראה נזיר יווני זקן - תלתליו כסופים וזקנו הארוך לבן ופניו אדמדמים ומבהיקים, כדברי בעל תהילים "כשמן הטוב על הראש יורד על הַזֶּקֶן, זֶקֶן אהרון שיורד על פי מידותיו". הרב צמח ישועה

דיבר בקול חלוש וככל ששקט היה קולו כך הנמיכו הבריות את קולם בפניו עד כדי לחישה מאגית שכבשה את הסובבים אותו. קשי-יום ומי שנפלו בשביו נשקו את כף ידו החיבורת, קיבלו ברכה ושלשלו נדבה הגונה בתמורה.

יום אחד התדפקה סימי על דלתו של הרב צמח ישועה וסיפרה לו על מצוקתה. היא התחננה בפני הרב: "כבוד הרב, אני מתחננת בפניך שתחזיר את בעלי סטיב בתשובה. הוא הולך כל בוקר לכותל להניח תפילין ואחר כך בר מינן מבלה אצל נערות הנוהגות בפריצות והוא מוציא כסף רב עליהן ועל הימורים בקזינו ומותיר את משפחתו ללא תמיכה. אני שגידלתי לו לתפארת שבעה ילדים כבר לא קיימת בעיניו והוא חוזר ואומר: סימי, אשת חיל כמוך באה לעולם לעבודות הבית, לעשיית ילדים ולגידול ילדים. אני מוותרת על הבית המפואר שלנו ומוכנה לחזור לימים הקשים ההם כשקראו לו 'סימן-טוב הטייח'. הרב צמח ישועה הביט בה בעיניים רכות וניחם אותה במשפט שגור של רבנים "גברת סימן טוב, כמו שאין דג בלי עצמות, כך אין אדם ללא צרות". אשת הרב הגישה לה כוס מים קרים לפייס את רוחה הסוערת וקינחה דמעה סוררת שבצבצה בזווית עינה. כשסחה לתומה וסיפרה על רכושו הרב ועל מפעליו הכלכליים בארץ ובחו"ל של בעלה, עיניו של הרב נצצו וריר של ארץ זבת חלב ודבש טפטף מזוויות פיו, כאילו היה פקיד שומה בגוש דן, שלוויתן נתפס ברשת הסרדינים שלו. "המקרה שלכם קשה. בעזרת השם בבקרים הבאים אלך לכותל לאחר תפילת הנץ החמה ואעשה כמיטב יכולתי להחזיר בנים שובבים אל עול תורה ומצוות". בבוקר שלמחרת, הגיע הרב צמח ישועה לכותל ובחן מיהו אותו סטיב, החי בין הכותל לבין איסורים מן התורה. כשראה את שער התפילות נפתח וה'מרצדס' מחליקה לעבר הרחבה והסדרנים וקבצני הכותל עטים על המכונית כארבה על עץ פרי, הוא זיהה מייד את סטיב וצעד לקראתו. סטיב השפיל קומתו מול פני הרב שציווה עליו בקול חלוש להתעטף בציצית ולהניח תפילין. הרב כרך על זרועו השמאלית של סטיב רצועות תפילין, שהתפתלו על אמת ידו כנחש גן עדן שחור והניח על ראשו תפילין שדמה לזרקור אלוהי. סטיב חזר מילה במילה על 'שמע ישראל', נשק לכף ידו השקופה של הרב שהניח את כפות ידיו המגוידות על ראשו הרכון וסלסל ברכת כוהנים. סלסולי ברכתו עלו מעלה מעלה, התנשאו מעל אבני הכותל, חגו באוויר עם היונים והגיעו בחרדת קודש להר הבית למקום קודש הקודשים ולרגע השתיקו את סלסוליו של המואזין מאל-אקצה שבקעו מן הרמקול. כל אותה עת נעץ הרב את עיניו בטבעות יקרות הערך המקשטות את אצבעותיו, כאילו היה סטיב וזיר הטבעות בארמונו של הרון אל-ראשיד. הוא בחן בכובד ראש את שרשרת הזהב העבה על צוואר הפר ואת הצמיד הכבד על פרק ידו. לא נעלמו מעיני הרב גם השטרות הירקרקים והאדמדמים שהשתקפו מכיס חולצתו. מכת ההלם האחרונה הונחתה על ראשו של סטיב כשהרב ישועה שלף מכיס מעילו הארוך שופר מקרנו של אייל תימני גזעי, ארוך כאורך הגלות, ותקע 'תרועה. שברים. תרועה' אל מול הכותל עד שהיונים המקננות בחגווי הכותל היו מתעופפות בין ארץ ושמים, בין מקום המקדש לבין הכותל, וזעק: "ה', ה', אל

רחום וחנון, ארך אפים ורב חסד ואמת, נוצר חסד לאלפים, נושא עוון ופשע וחטאה ונקמה". מול מתקפה קורעת שחקים של הרב, לא יכול היה סטיב להיות אדיש. הוא טמן את ידו לעומק כיס מכנסיו ושלף שטר של מאה דולר ושלשל אותו לכיסו של הרב צמח ישועה, שהעמיד פנים שאינו חש בשטר המחליק מעדנות לעומק כיסו. בתום לב אמר: "כבוד הרב, זה לא בשביל כבודו, זה בעבור תלמידי חכמים נזקקים ועניים צנועים ב'כולל' שלך". הרב צמח ישועה הנהן בראשו ועיניו המימיות היו מצחקקות ופניו הוורדרדות היו מבהיקות כאילו נמשח בשמן המור. משהסתלק סטיב, ליטף הרב את כיס מעילו מחשש שהציפור תברח מן הקן.

מאז פגישתם הראשונה בכותל המערבי, נרקמו ביניהם יחסי תלות – הרב צמח ישועה מברך ותוקע וסטיב משלשל לכיסו של הרב. סטיב הלך ונסחף ונכרך אחרי כבוד הרב עד שמוכן היה להקריב למענו את כל היקר לו. בהשפעתו של הרב הניח מדי בוקר תפילין ברחבת הכותל. ערב כיפור הגיע סטיב לראשונה אל ה'כולל' של המקובל והתוודה בפניו על חטאיו הרבים. הרב חקר את סטיב, שלא הסתיר פרט אחד מגודל רכושו ומגודל מעלליו בענייני הימורים ונשים. עד מהרה עמדה בפני הרב צמח ישועה תמונה מלאה של איש תמים היודע להפוך דומן למכרה זהב, אך מעלליו עלולים להפוך אותו יום אחד לפושט יד. כמנהג ישראל ערב כיפור, הלכה הרב על גבו השעיר של סטיב ט"ל מלקיות ברצועה הקלועה מעור של שור וחמור יחדיו, כדי לקיים 'ידע שור קנהו וַחֲמֹר אָבוֹס בְּעֶלְיוֹ'. אחרי שהולקה כראוי וגבו היה אדום כאחוריה של בבונת מיוחמת, למד סטיב גם מיהו נציגו של הקדוש ברוך הוא בירושלים, ובקול רוטט שאל: "מה עליי, כבודו, לעשות כדי למחוק את החטאים הרבים שלי?". הוא שאל והרב הציע לו פתרונות מיידיים ממרקי חטאים: "ממעשה הווידי שלך אני למד כי אתה חי בתהום שחורה משחור ובה עקרבים ונחשים וחיות טרף נוראיות המבקשים לבלוע אותך חיים. אתה מנסה להיחלץ ולטפס על החומות החלקלקות, אך שב ומידרדר אל תהום איומה המובילה אותך לפתחו של גיהנום. הקדוש ברוך הוא אל רחום וחנון יסלח לחטאך הרבים רק אם תחזור בתשובה שלימה ותעסוק בעבודתו יתברך. במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים עומדים. עליך להתרחק מנשים לא הגונות, להפסיק להמר, לאכול מזון כשר בהשגחת הבית דין צדק ולשמור על קדושת השבת. אם אשתך אינה הולכת למקווה להיטהר אחרי המחזור ומנסה גם לפתות אותך לחלל שבת ולאכול מאכלות אסורים – עליך להתרחק ממנה עד שתאמר 'רוצה אני' ותחזור בתשובה בעזרת השם. אתה יהודי רחמן ונדיב לב, אך ודאי יודע אתה כי אין הקומץ משביע את הארי. צורכי עמך ישראל רבים ודוחקים. אתה עושה לביתך עושר רב משום שתלמידי הכולל שלנו, עניים ואביונים, לומדים תורה במקומך מבוקר ועד לילה. אלמלא הייתה תורתם אומנותם, דל ואביון היית ומחזר על הפתחים רחמנא ליצלן. עליך לא רק לתרום לקיומם של תלמידי חכמים הנשרפים יומם ולילה באוהלה של תורה, עליך להקים בעזרת השם בירושלים ארמון רב תפארת, ישיבה לחוזרים בתשובה עם פנימייה שתישא את שמך

ויהודים בארץ ובגולה יעלו את שמך על שפתיהם בחרדת קודש. יודע אני שבכוך להקים מפעל מפואר זה ולראות שכרך בעולם הזה ובעולם הבא. מקומך יהיה מובטח בגן עדן העליון בחברתם של אברהם יצחק ויעקב אבות האומה, משה רבנו ואהרן הכהן ודוד מלך ישראל ושלמה בונה בית המקדש. אם בקולי תשמעון, אזי אלוהים הרחום והחנון יסלח לך וחסאתך תכופר".

"איך כבוד הרב מזהה אנשים שניתן להטות את ליבם לעבודתו יתברך", שאל סטיב בתמימותו והרב צמח ישועה הבין מייד כי סטיב הוא קבלן בניין מצליח אך הוא תמים כמו אבן בחומת העיר. חושב היה בסתרי לבו ומחייך בינו לבין עצמו: בר מינן, מנוחת השכל היא מלאכתו של השטן. מוח שגזרו עליו תרדמה מאה תותחים מלווים בברקים ורעמים לא יעירו אותו מתרדמתו. חמור היה וחמור נשאר ה'אזנ' הזה. "שואל אתה יקירי", אומר הרב צמח ישועה במתק שפתיים, "כיצד יכול רב ומקובל בישראל לדעת מי לבו נוטה לעבודתו יתברך? מביט אני בכך ורואה שעיניך רכות כעיניה של לאה אמנו, רואה אני את פיך מדובב שפתי ישנים ושוכני עפר וחש אני בהלמות לבך הרחום והחנון, רואה אני את ידיך מונפות אל על בתפילה. כידיו של משה רבנו, אזי יודע אני כי לבך רך כדונג של יערת דבש וידיך פתוחות לכל נצרך. כשאני רואה אדם שידי קבורות במעמקי כיסיו, יודע אני כי האיש יבש כחרס הנשבר, חסר לב ונשמה. להוציא ממנו פרוטה הוא כמו לערוך מגבית בבית מצורעים שפשט רגל. הקמצנים האלה אינם יודעים כי בגיהנום כבר מלבים מלאכי חבלה בקלשונים את אש התופת לקראת ביקורם הקרוב. כשאני רואה תלמיד חכם צנום בבגדים עלובים, שמבטו נפול, פניו חיוורות ושדופות, עיניו האדומות מסתתרות בתוך שקיות שחורות, יודע אני שעליי לתת ולא לקבל. לא די שאני לא נוטל ממנו צדקה, אדרבה, אני מעניק לו חבילת מזון לו ולמשפחתו ובתוך האריזה שם אני גם כמה שטרות, שרשרושיהם יהיו לו כלחשושי נחמה, עידוד ותקווה. יודע אני כי בכך לא פתרתי את בעיותיהם של קשי היום והמתת שלי הוא בבחינת חמאה ודבש הנמרחים על פרוסת לחם עבשה".

סטיב לא קיפח ישיבות, בתי-כנסת ובתי תמחוי, שנציגיהם התדפקו על דלתותיו השכם והערב. מקובלים ובעלי סגולה ומחזירים בתשובה התדפקו על דלת משרדו מבוקר ועד ערב ושטחו בפניו את הנסים ואת הנפלאות ואת הישועות שעלה בידם לחולל ואת פעמי המשיח ההולכים וקורבים. הם תיארו את אחרית הימים כימים נפלאים לכל מי שיחזור בתשובה ובעיקר למי שתומך בתלמידי חכמים ומסייע להכניס כלה יתומה וענייה לחופתה. מי שנותן בעולם הזה יקבל מלוא חופניים בעולם הבא ואוי לו למי שאינו נותן בעולם הזה. גלגולי מחילות במשך ארבעים שנה מחכים להם. רבנים ובעלי נסים צבאו על דלתו של סטיב והיו נאבקים מי יכנס אליו ראשון ומי מעמדו עולה על זולתו. הם האשימו זה את זה ורבו זה עם זה, עד שפיקח אחד הזכיר להם שבקופת חולים פסקו המריבות מיום שהחלו מחלקים 'מספרים'. לא עברו יומיים וכבר קמו ספרסרים שהשכימו קום וסחרו ב'מספרים' לכל המרבה במחיר. משרדו, שקירותיו היו בעבר עמוסים בתמונות מונומנטליות של יפהפיות

העולם, התמלאו עתה בתמונות מלאות השראה של צדיקים, רבנים, בעלי נסים ומקובלים ידועים ומעל כולם תמונותיהם של הרבי מלובביץ, בבא סאלי והרב צמח ישועה. על שולחנו של סטיב ניצבו קופות צדקה כמניין שבטי ישראל, שלתוכן השליכו הוא ועמיתיו מטבעות להכנסת כלה, לעניים צנועים, לבתי יתומים ומושבי זקנים.

תפילתו היומית מול אבני הכותל, הקמיעות ואמצעי המגן האחרים השרו בו ביטחון שהוא מוגן מכל רע, שהרי משלם הוא מדי יום את חלקו לשליחיו של אלוהים עלי אדמות, הרבה יותר ממה ששילם למס הכנסה ולביטוח לאומי. משמילא חובתו, פרס שלום ליונים בחגווי הכותל ושייט מעל ה'מרצדס' כקברניט של ספינת אהבה אל אחד מאתרי הבנייה, ביקר בדירה לדוגמה ושתה קפה בחברת המוכרות הצעירות והנאות שלו. בעונג שמע, שקצב הבנייה שלו אינו מצליח להדביק את קצב הביקוש. זה מכבר אימץ רעיונות של יועציו הכלכליים שהצמיחו לו כנפיים אל מחוזות רחוקים מעבר לים. הוא דיבר על פרויקטים בקנה מידה בינלאומי, שכללו הלוואות מהבנק העולמי ועל השקעות במדינות העולם השלישי, לרבות השתלטות על אתרי נופש באגן הים התיכון והקמת מלונות יוקרה וקזינו. כשנטפל אליו דייר נרגן שהתלונן על איכות הבנייה. "פרסמת שיש לבית ארבעה כיווני אוויר ולא אמרת שבקרוב הוא יהיה צמוד מארבעת צדדיו לחלונות של דיירים אחרים ולמפעל תעשייתי מעלה עשן". סטיב נחלץ כשועל בכרם: "מה אתה רוצה ממני? אני בסך הכול פקיד קטן בחברה! תרצה תפטר אותי, תרצה תפנה לזה שלמעלה", אמר והצביע על הרקיע הכחול שמעליו, ומייד שב וקרץ קריצה ערמומית אל הפקידות הצעירות. זה מכבר הפסיק לטפס על פיגומים, כדי שחלילה לא ידבק בו שמץ רבב או ישבור רגל. הוא הסביר "אם חלילה אפול מהסולם – מי ינהל את האימפריה שלי?"

ג

בנעוריו היה סטיב פועל בניין זוטר. אז התאים לו השם סימן-טוב שמש, שהעניקו לו הוריו. שם ההולם מי שעובד כמו חמור 'מצאת החמה ועד צאת הנשמה', כפי שאומרים במחזותינו. בימי הבראשית ההם טיפס על סולמות ועל פיגומים כאיילה שלוחה ונשא על גבו אל הקומות העליונות שקי מלט ופחי סיד וחומרי בנייה אחרים ולטש עיניים מלאות קינאה בטפסנים, בבנאים, ברצפים ובטייחים, שמשכורתם גבוהה משלו. עד שטיץ ערבי אחד לימד אותו את סודות המקצוע. מאז לא חדל לטייח כל דבר שהתגלגל לידו. הוא היה גאה בעבודתו עד שיום אחד שאל אותו יוסי, בנו הצעיר:

"אבא, נכון שאתה ערבי?"

"יוסי, למה אתה אומר את זה?", נדהם סטיב.

"הילדים בבית ספר אומרים שאתה ערבי כי רק ערבים עובדים בבניין".

"אנחנו יהודים ועדיין נשארו כמה יהודים בעבודות בניין. כשאבא יהיה עשיר הוא יהיה מנהל גדול והערבים יעבדו בשבילו".

הוא חלם להיות קבלן עשיר ובעל נכסים. בהגיעו לגיל שמונה-עשרה קבע הרופא הצבאי הזקן תמורת מאה לירות שהוא לוקה במחלת נפש חשוכת מרפא וצה"ל ויתר על שירותו הצבאי, כי לא חסרים לו משוגעים. לא היה לו די במשאות הכבדים שנשא כל היום, בערבים הלך להרים משקלות בימק"א ובטנו השרירית דמתה לריבועי תשבץ. בין לבין מצא זמן לשאת את שמחה אוחיון, שחברותיה כינו אותה סימי, אישה קטנה ועגלגלה שהלידות המרובות ואכילת השאריות מצלחות הילדים כי 'פשוט קָבֵל לזרוק...'. כל אלה איחדו למצבור אחד את צווארה, את שדיה ואת בטנה עד שהייתה לערמת חיטים סוגה בשושנים ועיניה נבלעו כמעט בתוך צמד תפוחים אדמדמים. הם הצליחו לקבל משכנתא ורכשו דירת שני חדרים בבית אפור בשיכון מפונים. סימי התענגה על ריחם של התינוקות, כאילו הריחה אתרוג בסוכה, וככל שהריחה אותם כך התיאבון שלה לתינוקות הלך וגבר עד שהקירות זעקו 'סימי, בחייך, שבעה ילדים מספיק ודי!' ואלמלא כרתו לה את החצוצרות היא הייתה ממשיכה ללדת בקול תרועה. כשהילדים נרדמו כולם וסוף סוף השתרר שקט בבית, הוא ישב על שטיח במרפסת הקטנה, מילא כוסית עראק ריחנית, לעס כמה מלפפונים מפיגי לגימה ופרט על מיתרי עוד, שאביו הצליח להעלות מבגדאד. הוא שר שירים שחצב מבארות היגון האין סופיות של המוסיקה המזרחית. רק אז היה הולך לחלום על נשים צעירות ורעננות ועל כיסים מלאים במזומנים.

מלחמות – עד כמה שנשמע מוזר – אינן גורמות רק להרס אלא גם לתנופת בניין ולבניית כלכלה מחושלת. אם שרדת את המלחמה ואתה בעל יוזמה, תוכל רק לעלות מתהומות המלחמה במעלות הפסקת האש ולפרוט את המלחמה למקור עושר. מלחמת ששת הימים מצאה אותו פעם כטרקטוריסט ופעם כטייח ופעם כקבלן שיפוצים זעיר, שבקושי הביא לחם לביתו. בדרך לא מובנת הוא קיבל מממשלת ישראל זיכיון לשפץ דירות שנפגעו בהפגזה הירדנית הקצרה על ירושלים. זאת הייתה הזדמנות חגיגית לירושלמים לשפץ את בתיהם שנפגעו גם במלחמת העצמאות ויש אומרים גם במאורעות תרפ"ט ותרצ"ו וזקני ירושלים אף הפליגו לימי מלחמת העולם הראשונה כשהפגזו האנגלים את הטורקים בירושלים. הקופה הציבורית שילמה לו בעין יפה ברוחב לב וברוחב יד. עד מהרה למד את סוד הדרך לעושר: 'תחיה ותן לחיות'. הוא שילם לבעלי השררה ואלו גמלו לו עשרת מונים. עד מהרה הוא היה מלך בשוק העבדים. באור ראשון הוא הגיע עם משאית ריקה לשער שכם ומילא אותה בעשרות פועלי בניין ערבים שקיבלו מעט ונתנו הרבה. אויבים מאתמול היו לבוני המולדת. במקום להפקיד את רווחיו בבנק, הוא קנה באפס מחיר בכל פינות העיר ומחוצה לה קרקעות ובתים ישנים מטים לנפול. הבתים נמחקו ובמקומם קמו בתי קומות. בנקים הציפו אותו בסכומי אשראי דמיוניים. קופתו הלכה והתמלאה. מהר מאוד הפסיק להניף פטיש, מרית ומברשת ובכשרון רב המשיך לטייח עניינים. ציפורניו האכולות התחילו חיים חדשים של פינוק ועיצוב אצל ז'ורזט. ז'נט מעצבת השיער טיפלה בזנב השועל שלו כאילו היה זה זנב של סוס במרכבתה של המלכה אליזבת השנייה, סוניה הפדיקוריסטית לא

הותירה אפילו יבלת אחת ברגליו וסבטלנה המסג'יסטית הצליחה לעורר מתים מקברם ומסעודה הצליחה להוריד בשעווה חמה את שיער הפרא שגדל על גבו. כפות ידיו הקשוחות הלכו והתרככו בקרמים וריחות של 'אפטר שייב' משובח עלו ממנו כאילו היה מזבח הקטורת. הוא כבר לא היה סימן-טוב שמש הקבצן אלא 'סטיב בונה העיר', שמו התנוסס במודעות גדולות של עיתוני סוף השבוע, ועד מהרה היה טועם ומריח את מנעמי העולם הגדול כשהוא לבוש בגדים אופנתיים. אפילו עניבה למד לקשור. ראשי ערים, שרים ולווייתני כלכלה הרימו אתו כוסיות של משקאות מיובאים ב'פינק' ואכלו גולש מבית מטבחם של שפים הונגריים. הסיגרים הראשונים גרמו לו לשיעול מתמשך, אך מהר מאוד למד לקצוץ את ראשם ולהציתם במצת מוזהב ולהסתחרר בהנאה מריחם הכבד. הסיגרים הקובנים הארוכים והעבים, "סיגר צ'רצ'יל", תרמו גם לאגו הסקסואלי שלו. כשראשם עליהם סחרחר דיברו על בניין הארץ, הוא מימן להם את בחירתם לקדנציה נוספת ואת נסיעותיהם והם הבטיחו הבטחות שהתקשו להפר אותן.

כדרכו של מתעשר חדש, המרגיש עדיין ייסורי מצפון על עושרו, הוא פתח כל מפגש כלכלי בסיפור מימי העוני והמחסור. "לי אתם לא צריכים לספר על עוני", אמר לפוליטיקאים הסוציאליסטים ולראשי ההסתדרות שהזמינו אותו להרצות בפורומים כלכליים, תוך שהם יונקים עשן מסיגר קובני, לוגמים ויסקי סקוטי משובח ולהפגת הלגימה לועסים קוויאר שחור מן הים הכספי. פעם אחר פעם סיפר כי בימי העוני והמחסור לא היה לו כסף לקנות אפילו מנת פלאפל. ביאושו הלך לבית הכנסת, הניח מטבע בפתחה של קופת צדקה והתחנן: 'ריבוננו של עולם, אומרים שכסף הולך לכסף, אני מבקש שהמטבעות בקופה יידבקו למטבע שלי'. לאכזבתו לא היה גבול כשקופת הצדקה לא רק שלא תרמה כסף, אלא גם בלעה את המטבע היחיד שלו, שנפל שדוד אל מעמקי קופת הצדקה והוא הלך לישון רעב. "הלקח המידי שלי היה שמעט כסף של הצרכן הולך אל הרבה כסף של בעל ההון". עד מהרה הבין, כי סיפורים על עושר דמיוני הם המצאה חולנית של עניים וקשי יום, כי רק הם פנויים לחלום ולהמציא סיפורים על עושר דמיוני. חלומות על עושר דמיוני אינם נסחרים בבורסה.

ד

ככל שסטיב השמין מנחת כך בז לסימי השמנה. נפשו ערגה אל 'בשר טרי', אל נערות חטובות גזרה שגיל בנותיו, שהטבע הוסיף להן במקום שראוי להוסיף וגרע מהן במקום שראוי לגרוע. למרות גילן הצעיר הן ידעו והעזו מה שסימי, שבאה לביתו בבתוליה, לא למדה ולא תלמד כל חייה. בין הכותל המערבי לכתלים ההולכים ונבנים של רבי הקומות שלו הוא העלה אותן ל'מרצדס בניץ' הענקית שלו. מושבי העור היקרים הדיפו ריח של טרקלין מכובד. גם ריחות הבשמים היקרים שהזליף אל תוך המכונית טשטשו לחלוטין את ריחות הבנזין ושמן המנוע. הוא אהב במיוחד כשהן רבו ביניהן על חסדיו. הן העדיפו אותו

על פני צעירים יפים ודלפונים. על אף שהחלונות הכהים של מכוניתו יכלו בנקל להסתיר את ההתרחשויות, הוא הפליג איתן לדירת חשק שבנה במרומי אחד ממגדלי השן שלו. פעמים שהפליג איתן למלונות שבבעלותו בערי הנופש של ישראל וכשאלה נמאסו עליו המריא למלונות ולבתי הימורים באגן הים התיכון, שם הזיל מכיסיו הון תועפות לטובת בעלי הקזינו. הוא גם היה מוצף בכרטיסי טיסה ובשוברי לינה ואירוח בטובים שבמלונות, שניתנו לו חינם אין כסף, בזכות היותו מהמר שהותיר בקזינו סכומים בני חמש ושש ספרות. הכסף שזרם לכיסו גם זלג מבין אצבעותיו, כאילו היה ערמת חול על שפת הים, הנשמטת מבין האצבעות כשעון חול. עלמות החן החניפו לכישוריו המיניים ולמידותיו המופלגות והוא היה גאה בעצמו כתרנגול בעל כרבותל שכל פרגיות הלול מחכות לביצועיו. לדידו, החיים המתוקים הם פיצוי על ילדות קשה ועל נעורים קשים עוד יותר. הוא שילם להן באותה שלווה נפש ששילם על שולחן הרולטה ובאותה שלווה נפש שנידב לגבאי צדקה. סימי לא קיבלה ממנו פרוטה וגם לא דרשה ממנו כסף. היא הסתפקה בשטרות שנשרו מכיסיו כגשם נדבות אל השטיח הרך. כשנדרשה להוצאות גדולות במיוחד היא משכה כמה שטרות ירוקים או אדומים מהחבילות שבכיסו. גם ילדיו השתמשו באותה שיטה בדוקה לכיסוי דמי כיס שלהם. הידיעה היא מקור הכעס והכאב וסטיב לא חקר במופלא ממנו. הוא לא מנה מעולם את הכסף שזרם לכיסיו ולא ניהל רישום כמה נטלו ממנו בני משפחתו. כשרווח לו הוא התחיל לחייך והפסיק לפרוט על העוד שירים ממחזות היגון.

זה מכבר סימי הייתה עליו לטורח עם בעיות של גידול ילדים וחינוכם. הוא היה סבור שהכסף יענה את הכול, רק לא אצל משפחתו. הוא לא התעניין מאין מכסה המשפחה את ההוצאות הגדולות, מאין הילדים מקבלים דמי כיס, איך סימי מממנת את שכר הלימוד ואת הנסיעות של הילדים. בדמיונו ראה את סימי נעלמת מתמונת חייו ואת מקומה תופסות יפהפיות צעירות. פעם סיפר לו מנהל עבודה ערבי: "יא חווג'ה סטיב, אני כל כמה שנים מחליף את ארבע הנשים שלי המותרות לפי חוקי האיסלאם. תראה את פלאי האיסלאם, אני מגרש אותן בשלוש פעמים 'טאלאק' (מגורשת) והקאדי מחתן אותי עם ארבע בחורות צעירות ויפות. אתם היהודים מסכנים. גירשת יהודיה אתה מאבד חצי מהרכוש שלך כדי שהגברת תסכים להתגרש ושאר הכסף והרכוש שלך הולכים לעורכי-דין שלא פוחדים מאלוהים ואתה, היהודי המסכן, נשאר בלי כלום".

"אנחנו היהודים", התגונן סטיב, "יותר חכמים, לא מתגרשים. אנחנו משאירים את האישה לגדל את הילדים ומבלים עם בחורות צעירות ויפות בכסף קטן, כי בשביל כוס חלב לא זקוקים לפרה שלימה".

סימי הרבתה לעלות על קברי קדושים כדי לפרוק את מצוקתה ופעם אף הלכה לעמוקה, לקברו של ר' יונתן בן עוזיאל בעל הסגולות. והיא סיפרה לחברותיה: "מה אגיד לכן, נסענו בתוך יערות, עלינו הרים וירדנו בקעות, חיפשנו וחיפשנו עד שמצאנו את הקבר של הקדוש. היה שם בחור צעיר אחד שמכר קמיעות ותמונות של קדושים חיים וקדושים מתים,

אפילו התמונה של הרב עובדיה הייתה שם ודיסקים על קברי צדיקים והבחור שמוכר קמיעות וכל מיני סגולות עשה לי מי שברך גדול ואמר 'בזכות הצדיק שתמצא בן זוג כשר ושיהיה לך שלום בית ושאלוהים ימלא את משאלות ליבך לטובה. עשרים שקל בבקשה'. השתטחתי על הקבר של הצדיק והרגשתי טוב, קראתי פרקי תהילים עם דמעות בעיניים, הדלקתי נרות לנשמת הצדיק, הסתובבתי שבע פעמים על גג הקבר מסביב לכיפה וקשרתי על עץ מטפחת משי. אומרים כי לאחר שמתגשמות המשאלות מתירים את הקשר ונותנים צדקה לעניים". כששאלו חברותיה של סימי: "למה את הולכת לקבר של יונתן בן עוזיאל בעמוקה, שם מתקבלות התפילות של רווקות, גרושות ואלמנות המבקשות למצוא בן זוג ולך יש ברוך השם בעל עשיר וטוב לב כמו סטיב?", והיא השיבה: "אומרים כי מי שכבר יש לה בעל טיח, זוכה בעמוקה באהבת אמת ואולי גם לקצת שלום בית". היא גם הלכה למקובלים, לקוראים בכף יד, בקפה ובקלפים ולבעלת כשפים אחת מיפו היודעת להחזיר אהבות אבודות. מתקשרת אחת תקשרה עם נשמותיהם של משה רבנו ואברהם אבינו ואלה הבטיחו לה שבסוף הלילה תשוב ותזרח השמש. היא שילמה במיטב כספה ובתמורה קיבלה שיקויים שהשקתה בהם בסתר את סטיב וקמיעות שכללו שן שועל ושיני שום שתפרה בדש בגדיו. סרחון שיני השום הרקובים הסגיר את הקמיע והמהומה בבית הייתה גדולה. היא הייתה אשת קבלן טיפוסית, השיער בעל העבר השחור התחלף לבלונד שכיסה ללא שיור את חוטי הכסף. היא הופיעה עדויה זהב ויהלומים ובשמלות מנקרות עיניים ממיטב בתי האופנה והדיפה ריחות של בשמים יקרים. מגידי העתידות הביטו בזהב המקשט את החזה הענקי שלה ואת זרועותיה השמנות, הביטו בבגדיה המפוארים, הריחו את ריחות הבושם שלה ככלבי משטרה מיומנים לגילוי סמים וחומרי נפץ והפליגו בדרישותיהם הכספיות והיא שילמה ככל שדרשו ובלבד שתמצא שקט בחיי הנישואין שלה.

ככל שעמלה להחזיר את אהבתה האבודה, כך הלכה ונעלמה סימי אפילו מחלומותיו השחורים של בעלה, שגם בהקיץ לא שש לראותה. משנכשלו פותחי הגורלות היא ניסתה לקרב את בעלה בעזרת ניתוחי אף, מתיחת פנים, שאיבת שומן, קיצור קיבה וחסימת מלתעות שלא לדבר על הרמת עפעפיים, מילוי שפתיים והעלמת ורידים. אף על פי כן ולמרות הכול, לא היה לאל ידה להסתיר את אותות הזמן מצווארה המקומט.

הם התגוררו בדירת גג באזור יוקרה, שהייתה צירוף מוצלח של כמה דירות. ברגע של חולשה ניאות סטיב לרשום את הבית המפואר על שמה של סימי. שבעת הילדים גדלו, התגייסו, השתחררו, יצאו למסעות בעולם וחבשו את ספסל הלימודים באוניברסיטה. חוסר הביטחון של סימי נעלם לחלוטין והיא הייתה אורחת רצויה בחוגים חברתיים שמדורי הרכילות אהבו להתעסק אתם. בכל הזדמנות היא סיפרה בשבחו של סטיב שלה והוא שהתקשה לסיים בית ספר יסודי היו לו עוז וחוצפה להעליב פרופסורים מכובדים מהאוניברסיטה העברית שפקדו את ביתו ["במשכורת החודשית שלכם אני בקושי קונה פיסטוקים לשבת"]. הם לא יכלו להתפאר בדירה יוקרתית כשלו, בריהוט בסגנון

פסבדו-רנסאנסי ובציורי שמן ופסטל של אגרטלים כבדים עמוסי פרחים וסלסילות מלאות תפוחים, אגסים רימונים ואשכולות ענבים, שעסיס מתקתק זולג מהם.

סימי ידעה על תעלוליו של סטיב, שהגיע הביתה תשוש, דגלו שמוט בין ברכיו ונחירותיו מתפשטות מקצה הבית ועד קצהו כמנסרה שאיבדה שליטה. כאם מסורה, חלצה סימי את נעליו, פשטה את חולצתו שהייתה מנומרת בכתמי שפתון, שלפה את מכנסיו וגילתה כתמים לא מזוהים על תחתוניו. בליל ריחות של בושם נשים, ניחוח גברים, ריחות זיעה וזוועה של ויסקי וטבק סיגרים. היא ידעה שהיא מובסת מראש במאבק על זכויותיה. לא אחת חלמה על דיון נוקב בבית הדין הרבני. בדמיונה באה אתו חשבון. היא נתנה דרור למצוקתה בהצצה בעיתוני סוף השבוע ובעיקר, בהצעות של מאהבים צעירים ונאים, המוכרים אהבה לכל אישה בעבור בצע כסף. ככל שתרכבה במחיר הם יידעו להחניף לה ולהיטיב עמה. תחושת נקם מילאה אותה וכמעט חייגה לטלפון של 'אתלט שרמנטי', בעל נתונים על-טבעיים, מחפש נדיבה (המראה לא חשוב), תמורת קשר עם טעם של עוד, היא נרתעה כשחשבה איך עורכי הדין שלו יכפישו אותה בפני בית הדין הרבני ויציגו אותה כאישה מורדת. היא תסולק מחייו בחוסר כול. בליל שבת אחד לאחר הסעודה כשהילדים הלכו למפגשים החברתיים שלהם היא שאלה:

"סטיב נשמה, כבר חצי שנה לא היינו יחד. אולי כבר הגיע הזמן שנחגוג".

"די סימי. את לא רואה שאני עייף ומת לישון", התפשטו עד מהרה נחירותיו המעושות.

"מה תעשה אם יום אחד אצא עם איזה בחור צעיר ואתלטי?", הציקה.

"חתיכת זונה", פקח עין תורנית, "יש לך ספק?! במקרה הטוב ימצאו את הגוויה שלך בבור שופכין ובמקרה הרע יצקו אותך לתוך עמוד בטון של בניין רב-קומות. כמו שאני מכיר אותך אף בחור אתלטי לא ירצה בך".

"למה אתה יכול לעשות כל מה שבראש שלך ולבוא הביתה עם חולצות מרוחות באודם ועם סימנים על הצוואר ולי אין זכות אפילו לדבר על זה?"

"את לא יודעת, שמה שמותר לגבר אסור לאישה?", שיגר סטיב ענן עשן מצחין של סיגר לעבר פניה של סימי.

"שיהיה לך קצת כבוד אליי. תראה איזה ילדים הבאתי לך. את כל החיים שלי הקדשתי לך ולילדים. אני מתגעגעת לימים של סימן טוב הטייח. היינו עניים ומאושרים. לילדים נמאס, הם חולמים על הרגע שיעזבו את הבית ויסתדרו לבד".

"מצדי שיהיו בריאים וילכו לאן שילכו. בגילם כבר פרנסתי את ההורים שלי. הם חושבים עליי כך כי את מסיתה אותם".

השבוע התעורר סטיב מוקדם מן הרגיל, נטל טלית ותפילין והלך להתפלל בכותל. מאז נישואיהם לא התפלל לא בחול ולא בשבת, למעט שבתות זיכרון להוריו, שבהן הלך לבית כנסת, עלה לתורה ונידב ברוחב לב. בערבי שבת נהג ללכת מזמן לזמן לבית-כנסת, רק בגלל "לכה דודי" שהקהל שר בהתלהבות. עברו חלפו שבתות הקיץ שבהן השכימה המשפחה, העמיסה צידניות של מזון וצידנית של בקבוקי בירה קרים, לוח שש-בש, חפיסות קלפים, רדיו טרנזיסטור ונסעו לים. הילדים היו מאושרים, ליקקו על שפת הים שלגונים, בנו ארמונות חול וסטיב 'עשה על האש' להנאת המשפחה. וביום אחד פסק הכול.

"מה קרה? חלמת חלום רע בלילה?", שאלה סימי.

"דווקא לא! אני הולך להתפלל"

"מה זה פתאום בית-כנסת בשבת? מה קרה?!"

"יהודי טוב שומר שבת והולך לבית-כנסת"

"יופי. ככה אתה תוקע אותנו כשכל השכנים נוסעים בשבת לים ונהנים. כל השבוע אני עובדת כמו חמור ולא מגיע לי קצת להתאוורר? באמת יופי!" היא התגעגעה לשבת של צידניות עמוסות, לבשר על האש, ל'מטקות', לבגדי הים ולשמחת ילדים. הוא הסתגר בתוך עצמו ותבע ממנה להקפיד ללכת למקווה ולספור 'שבעה נקיים'.

"את תצטרכי להתרגל לכך, אם תרצי ואם לא תרצי. גמרנו עם חילול שבת בבית שלנו. אני רוצה שגם הילדים יבואו איתי לבית כנסת וכשאני אמות שידעו לפתוח סידור תפילה, מחזור וחומש ולהגיד קדיש לעילוי הנשמה שלי". היה ברור לה שהרב צמח ישועה הצליח במשימתו מעל המשוער להחזיר בתשובה את הבן האובד עד שהוא מוכן לאמץ את הדרך שהתווה בפניו. היא נטלה את כל האחריות על עצמה.

ללקוחות שביקשו את עזרתו אמר סימן-טוב שפרש מן העסקים. הוא מכר במחירי הפסד עסקים פורחים בארץ ובחו"ל. סגר חוב עם מס הכנסה ומס ערך מוסף. שילם בעין יפה לעובדיו הוותיקים. רק החובות לבנקים דמו לכריש בעל מלתעות המבקש לטרוף אותו חיים ולהכריז עליו פושט רגל.

האתר היחיד והאחרון שעניין אותו, עליו פיקח אישית והזרים אליו מיליוני שקלים היה "ישיבת ותומכיה מאושר, מייסודו של הנדיב ר' סימן-טוב שמש", מבנה אדיר, עשוי אבן ושיש, שאותם נידב לטובת הרב צמח ישועה והישיבה שתישא את שמו. מי לא דיבר על הישיבה הזאת – אלה שהיללו ושבחו את סימן-טוב הצדיק ואלה שחשבו שאיבד את שפיותו.

חלף הקיץ, הלילות נעשו קרירים. חצבים כבר צמחו בהרי יהודה ותחמו את השדות, גדרות גדרות, ובישרו על חורף קשה הממשמש ובא. חוצות ירושלים מלאו מטורפים של סוף הקיץ.

"אני חושב שאבא התחרפן", אמר הבן הבכור רוני.

"ילד לא אומר מילים כאלה על אבא שלו", הגינה סימי על בעלה.

"יופי של כיפה סטיב", אמרה סימי, "עכשיו לא רואים לך את הקרחת". רק אז הבחינה סימי שגם הקוקו שעטר את עורפו נעלם ואיננו. סימן-טוב הסתובב תחילה עם כיפה סרוגה זעירה לראשו בגודל מטבע. כל שבוע שחלף הכיפה הלכה וגדלה עד שהפכה לדיסקוס ענקי מכוסה בפלומת קטיפה שחורה שהסתיר את כל פדחתו המבהיקה.

"ממתי שמי סטיב? כשהתחתנו הייתי בשבילך סימן-טוב שמש וכזה נשארתי. מעכשיו את תקראי לי סימן-טוב ואני אקרא לך שמחה כמו שכתוב בכתובה שלנו. חוץ מזה הגיע הזמן שתתלבשי בצניעות ושהשדיים הענקיים שלך לא יישפכו החוצה. אישה צנועה לובשת שמלה ארוכה, עם שרוולים ארוכים, גרביים ארוכים לא שקופים וכיסוי ראש. כל הנשים החרדיות שורפות את הפאות מהודו, כי ההודיות תורמות את השיער הארוך והיפה שלהן לאלילים. אני מצפה שהילדים שלי יעזבו את הלימודים אצל הכופרים הרשעים באוניברסיטה ויילמדו בישיבה, לא יחללו שבת ויצטרפו אליי לבית-הכנסת. את והילדים תנהגו כפי שהרב צמח ישועה מצפה מאיתנו, הבנת שמחה?"

כאן חשה סימי שעולמה נחרב. הוא החזיר אותה לשם ילדותה שאותו תיעבה. שם מוצלח יותר הוריה לא יכלו להעניק לה. כל כך הרבה עצב טמון בשם 'שמחה'.

"מה קרה לך סטיב?"

"אני לא מתכוון לענות לך, אם לא תקראי לי סימן-טוב, הבנת!?"

"טוב, סימן-טוב, החלטת לשגע אותי ואת הילדים? החלטת להרוג אותי? אולי, יותר טוב, שתיקח סכין ותנעץ לי ולילדים ישר ללב. בארץ יש מספיק משוגעים שעושים כך למשפחה שלהם, מחלקים את הרכוש שלהם לרבנים ולישיבות ומשאירים את המשפחה בלי לחם לאכול. כשתהרוג אותי ואת הילדים, אפילו לא יאשימו אותך, ישחררו אותך בתור משוגע ועוד ירחמו עליך".

"אם לא תקפידי על הוראות הרב, יכריזו עלייך 'אישה מורדת'. הרב אמר כי בית הדין יגרש אישה מורדת ללא היסוס. אני אקח לי בעזרת השם אישה חרדית צעירה ויפה, חוזרת בתשובה".

סימי שמרה על זכות השתיקה, כדי לא להביא את חיי משפחתה לעברי פי פחת. בכל ימי ספירת העומר לא גילח את זקנו ומאז ל"ג בעומר התנוסס על לחיו זקן שחור שהבליט את פניו החיוורות ואת עיניו הירוקות. אמרו שהוא מזכיר איזה שר בממשלה שנתפס בקלקלתו. הכיפה והזקן היו כבר לסמלי זהות. הוא הסיר יום אחד את שרשרת הזהב מצווארו ואת הצמיד העבה מאמת ידו ותרם אותם לישיבה. בגדיו האופנתיים כבר לא תאמו את דיוקנו החדש. הוא רכש חולצות לבנות ארוכות שרוול וחייט במאה שערים תפר לו כמה חליפות ליטאיות שחורות, מגבעת שחורה וקצרת תיתורת – פרטי לבוש שתאמו את האקלים המושלג של הרי הקרפטים ולא את החמסינים של תמוז-אב במזרח התיכון. הרב סימן-טוב, כך אהב שיכנו אותו, אימץ את תבנית דמותם של תלמידי ה'כולל', שנתמזגו בהם סערת קנאותן של ישיבות ליטאיות עם סופות החול הלוהטות של הסהרה.

הילדים שעד אז נסעו במכוניות שאביהם העמיד לרשותם ובילו בלילות שישי ובלילות שבת בפאבים ובמועדוני לילה, מצאו כי אביהם מכר את ה'ארבע על ארבע', שעמד לרשותם ודרש מבניו להצטרף אליו לבית-הכנסת. כשניסו למרוד, להקים קול זעקה, הוא נעל בפניהם את שערי ליבו כליל. כשרבו הצעקות בבית בסוגיית השליטה על תוכניות הטלוויזיה, הוא נטל יום אחד את מכשירי הטלוויזיה, ריסק אותם במהלומות פטיש והשליך את השברים לפח האשפה. מאז הבית נתמלא שקט שלפני התפרצות. סימי יצאה להגנת ילדיה. היא התחננה: "אל תפגע בילדים! אל תגרום לכך שהם יתרחקו מהבית. לא תוכל לשבור אותם ואותי בכוח".

"ילדים שלא שומרים שבת ולא הולכים לבית הכנסת עדיף שלא יבואו כלל לעולם", השיב לה, "אין לי שום בעיה עם זה. אנשים בבית הכנסת מעירים לי על הלבוש הלא צנוע שלך ועל כך שאת הולכת בלי כיסוי ראש ואפילו פעם אחת בשנה האחרונה לא הלכת למקווה. עם אישה מרשעת כמוך אני פטור מלמלא את חובת שארה, כסותה ועונתה". "מה זה אנשים?! למי איכפת מסימי, סליחה משמחה שמש, חוץ מהרב צמח ישועה שלך. הוא עשה לך שטיפת מוח והרס לך ולנו את החיים. הוא כבר השתלט על נשמתך והוא הולך ומשתלט על כל הרכוש שלנו ונשארנו בקושי עם תחתונים וגופיה. המכתבים המאיימים מהבנקים ממשיכים להגיע. עוד שבוע שבועיים יכריזו הבנקים עליך פושט רגל, יפשטו את עורך ואתה תהיה פושט יד".

"שלא תעזי לדבר כך על כבוד הרב. את לא שווה אפילו שצורה אחת בזקן הלבן שלך. את יודעת איזה איש קדוש הוא? איזה צדיק הוא? איזה בעל סגולות הוא? את מבינה את משמעות הדבר שהשיבה הגדולה בכל ארץ ישראל תיקרא על שמי? את יודעת כמה מצוות הוא עושה? הוא מסתכל בבן אדם ומיד קורא את כל צפונות לבו כספר פתוח. משבוע הבא אם את לא הולכת עם שמלה ארוכה ושרוולים ארוכים ומכסה את הראש את יכולה לשכוח מכסף".

"מתי שילמת לי פרוטה אחת להוצאות הבית? בשנים האחרונות לא קיבלתי ממך אפילו מיל שחור. אנחנו חיים כבר כמה שנים מהכספים שנשרו מהכיסים שלך. כך שילמתי לאוכל, לבגדים וללימודים של הילדים. עכשיו גם הברז הזה נסגר ואין לנו ממה לחיות. אם לא תיתן לנו כסף לחיות, אני אצטרך למכור את התכשיטים שלי. אנחנו שנחשבנו עשירים נצטרך בקרוב לקשקש בקופת צדקה בפתח בית הכנסת ולבקש רחמים מכבוד הרב".

"כל הכספים שלי הולכים רק למטרה אחד קדושה – הקמת ישיבת 'ותומכיה מאושר', מייסודו של הנדיב ר' סימן-טוב שמש". את מבינה מה זה. את מבינה איזה כבוד זה שמאות תלמידי ישיבה ילמדו תורה בבניין אדיר הנושא את שמי?"

סימן-טוב בילה בשיבה של הרב צמח ישועה מבוקר ועד שעות לילה מאוחרות. הוא לקח חלק בשיעורי גמרא ובלמודי קבלה. לא בהכרח הבין הכול וקלט הכול, אבל כל אימת ששמע את קולו של הרב, קיננה בו תחושה שהוא נושק לשולי כנפיהם של מלאכי השרת.

בבת אחת ניתק את עצמו מעסקים, מנשים, מהימורים, מחילול שבת, מעישון ומשתיית אלכוהול. לילות ארוכים התגלגל במיטתו בעינויי גוף ונפש בשל אבדן כל ההתמכרויות שלו בבת אחד, התמכרויות שינקו ממנו ממון רב אך העניקו לו רגעים של קלות ראש ושעות של שמחה. סימן-טוב הפסיק לשמוח. מרה שחורה תקפה אותו. הוא הביט בשמחה ובילדים, שנשימותיהם הקצובות שפרצו מאף סתום, רק הוסיפו מועקה על מועקותיו. הוא ניער את האבק מעל העוד הזקן והטוב, ישב במרפסת לצד קפה טורקי שחור, פרט על העוד שירי דיכאון ושירי 'בקשות' ו'סליחות'. הוא בכה בכי של יתום עד שהתפייס עם עצמו ואץ לארץ החלומות. מה שלא העז בהקיץ, באו החלומות והעניקו לו את המטמון, הוא היה מוקף נערות חסודות שריח שיערן וגופן הצעיר כריח היסמין. מעורטלות הן גהרו מעליו ומתחתיו והוא היה זועק זעקות של שמחה והילולה ומחולל עמן ריקודי מצווה שמשמחים בהם חתן וכלה. כשהקיץ מצא שטימא את עצמו בקרי לילה. הוא אץ למקווה וייסר את עצמו על הוצאת שכבת זרע לבטלה. הרב צמח ישועה הרגיע אותו והסביר: "אבר קטן בגופו של אדם: משביעו – רעב; מרעיבו – שבע". עוד חודש חודשיים תקנן כך, בעזרת השם, נשמה חדשה ולא תזדקק לתאוות העולם הזה, כנאמר 'ורוח נכון חדש בקרב'. עליך לתת צדקה לקופת הישיבה ח"י מאות שקלים ותכוון לבך לאבינו שבשמים". בבקרים היה משכים קום לתפילת שחרית של הַנֶּץ החמה ובלילות שני וחמישי זעק לאבינו שבשמים בתפילת תיקון חצות, בכה והתייסר וצם מאשמורת אחרונה ועד צאת הכוכבים. עד מהרה כרסו נסתלקה מן העולם קודם זמנה ועיניו היו משוקעות בתוך ארובות שחורות. בגדיו היו מדולדלים ורחבים על גופו ובשובו מבית הכנסת היה צועק כמוכה אמוק ומעיר את בני הבית הישנים: "רשעים, אוכלי נבלות וטריפות ומחללי שבת בפרהסיה. סופכם שתשרפו באש הגיהנום. אם לא תחזרו בתשובה – אשליך אתכם לרחוב ואת ביתנו אתרום לישיבתו של הרב צמח ישועה".

לא עבר שבוע מבלי שעורכי דינו של הרב החתימו את סימן-טוב על העברת נכס זה או אחר לאפוטרופסות של קרנות הרב צמח ישועה. ככל שבניין הישיבה גדל לממדים של ארמון רב תפארת. "אפילו למלך אנגליה אין ארמון כזה. בעזרת השם יתברך, בקרוב נחנך את הבניין שיישא את שמך: ישיבת 'ותומכיה מאושר', מייסודו של הנדיב ר' סימן-טוב שמש", הלהיב אותו הרב.

"שמחה, הרב חושב שנצטרך למכור גם את הבית ולהעביר את הכסף להשלמת הבניין המפואר. נסתפק בבית צנוע יותר".

"עד כאן!", זעקה שמחה מן המטבח, "תודה לאל, את הבית רשמת על שמי. יום יום באים בעלי חוב שלך ודורשים את הכספים שהלוו לך בהימורים. בקרוב תוכרז פושט רגל והבנקים וההוצאה לפועל ימצצו את טיפת הדם האחרונה שלנו".

עוד באותו שבוע הופיע במפתיע בביתה הרב צמח ישועה ומזכירו לצדו. הוא הגיע חמוש בטלית צמר גדולה ושני זוגות תפילין על ראשו. בקולו החלוש אמר: "גברת שמחה, זכות

גדולה התגלגלה לידיך שבעלך מצא את דרך האמת ונותן מחילו לתורה ולמצוות. הרב סימן-טוב שיחיה הוא גלגול נשמתו של צדיק יסוד עולם, שנותר תלוי ועומד בין שמים וארץ בשל חטא אחד שחטא ושעליו בא לקבל כפרה בעולם הזה. אם יקדיש את זמנו וממונו לתורה מקומו בגן עדן העליון שמור והוא עתיד לסעוד על שולחנם של צדיקים ולסעוד עמם את שור הבר ואת הלוויתן, שהקדוש ברוך שומר אותם לצדיקים לעתיד לבוא. "חובה עלייך", הזהיר הרב, "לשמור על בית כשר, ללכת למקווה לאחר שתספרי 'שבעה נקיים', להיות צנועה וכנועה ולנהוג כמנהג כל כבודה בת מלך פנימה. עלייך לעודד את סימן-טוב לקבל עול מצוות כדת משה וישראל ואז מקומך יהיה שמור בקרב נשים צדקניות".

"וחשוב מכול – עלייך לחתום על הטפסים להעברת הבעלות על הבית", הורה לה מזכירו של הרב.

"כבוד הרב, אני מאמינה באלוהים... אבל החיים שלנו נהרסו. לקחת לסימן-טוב את הגוף ואת הנשמה והותרת אותנו בלי פרוטה ועכשיו אתה לוטש עיניים על הבית שאנחנו גרים בו", עיניה היו אדומות מדמעות, אפה נזל וגרונה היה יבש וצורב כחרס הנשבר.

"את יודעת איזה צדיק סימן-טוב שלך? הוא תרם לנו מיליונים לבניית הישיבה ומעון המגורים של התלמידים, שבעזרת השם הבניין הבנוי לתלפיות, שכל הפיות מופנות אליו, ייקרא על שמו. אם לא תעבירי את בית מגוריהם להקדש הכולל, כרצון סימן-טוב יקירנו, לא נוכל לסיים את מלאכת המשכן במועד שנקבע ולשורר 'מזמור שיר חנוכת הבית'".

"כבוד הרב, זה מה שנשאר לנו. אמות ולא אעביר אפילו בלאטה אחת מהבית...".

"מרשעת ארורה, בקרוב תוכרזי אישה מורדת ותקבלי גט כריתות. בעזרת השם נשיא את סימן-טוב לאישה ראויה, שומרת דת ודין", הכריז מזכירו של הרב בקולי קולות.

"לא אפרד מהבית הזה ומצדי אני מוכנה לקבל גט כבר עכשיו".

הרב צמח ישועה ומזכירו הותירו את כוסות המים מבלי שנגעו בהן.

"אני משאיר לך כאן לחתימתך את המסמכים", אמר מזכירו של הרב, "כדאי שתשקלי בדבר ותנהגי לפי הוראות הרב".

לסימי היה ברור ש'העסק' אבוד. בעלי כשפים יהודים ומוסלמים שהלכה לבקש את עצתם לא ניבאו לה השבוע טובות. קוראת אחת בקפה ראתה רק שחורות. מגיד עתידות אחר אפילו ויתר על שכרו. השבוע החלה למכור את תכשיטיה כדי לקנות מזון ולספק דמי כיס לילדיה, לבל יאלצו להשיגו בדרכים לא כשרות. מכספים ללא חשבון מצאה את עצמה חסרת כל. בכל מאודה השתדלה לשמור את כאבה ולא לחלוק את מצוקתה עם משפחתה, עם חברותיה ועם ילדיה.

1

לטקס חנוכת הבניין המפואר הגיעו הנשיא, הרבנים הראשיים, ראש הממשלה, שרים וחברי-כנסת והמון רב. בדמיונו ראה סימן-טוב את עצמו יושב בראש שולחן הכבוד והרב

מרעיף עליו בפני כל המכובדים דברי הלל ושבח ואלו לוחצים את ידו בחמימות ואומרים "יֵשֶׁר כוֹחַ!". לבוש חליפת רבנים שחורה, ציציותיו מתבדרות, זקנו השחור יורד על חזהו בהדרת כבוד ומוסיף חן וכבוד למגבעת השחורה שלראשו. צלמי וידיאו של חתונות מתעדים את המאורע החשוב בחייו – בניין ישיבה הגדול בכל ארץ ישראל הנושא את שמו. מחוץ ומאושר ניגש סימן-טוב לתפוס את מקומו בראש שולחן הנשיאות, לצדו של הרב צמח ישועה. הרב שיגר אליו מבט של בוז ומזכירו הדף את סימן-טוב בגסות לעבר מושבי הקהל ואמר: "מתחזה שכמוך, מעמיד פנים של רב בישראל. אתה בור ועם הארץ. אינך ראוי לשבת על שולחן הנשיאות. שב בתוך הקהל ותותיר את שולחן הכבוד למכובדים ראויים ממך".

סימן-טוב היה מוכה הלם. עולמו נחרב ברגע אחד. המזכיר הוסיף ואמר: "סימן-טוב, אחרי התנהגותה של גברת שמחה אשתך, שבגסות רוח ובחוצפה סירבה לחתום על המסמכים. מורנו ורבנו יצא מביתך אבל וחפוי ראש ואתה עמדת מנגד מול מצוקתו של כבוד הרב ולא סייעת בידו. בוש והיכלם".

"אבל....", גמגם סימן-טוב בתדהמה.

"סימן-טוב, שלא תהיה מופתע", קטע אותו המזכיר, "שלט הנחושת שנשא את שמך הוסר ובמקומו הותקן לפי הוראת הרב לוח שיש גדול ומכובד לכבודו של הנדיב יצחק ברוך אליהו יצ"ו מפנמה, שתרם ביד נדיבה ובנפש חפצה והבית עומד בזכותו על מכונו ומקדש מפואר זה יישא את שמו של הנדיב האציל מפנמה". סימן-טוב, שהלך אחרי הרב ללא שיוך, הזרים לקרנותיו של הרב את כל הונו ונותר כשק ריק, ציפה שביום חנוכת הבית, יושב אותו הרב לצדו, יחבק אותו קבל עם ועדה והצלמים יבזיקו וינציחו את אהבתו של הרב אליו. סימן-טוב נדחק אל השורות האחרונות במושבי הקהל.

מקהלת בית היתומים הנעימה זמירות. זוהר ומדושן עונג נטל הרב צמח ישועה את המיקרופון וקידם בברכה את אורחי הכבוד והזמין את הנדיב מפנמה לשבת לצדו. הוא סיפר בפרוטרוט על מפעלו האדיר להחזיר בתשובה פושעים ועבריינים שחיו חיי פריצות, עישנו סמים, עסקו בהימורים וסבאו אלוהול, התרועעו עם נשים מפוקפקות ואכלו מאכלות אסורים וברוך השם במקום שעומדים בעלי תשובה אפילו צדיקים גמורים אינם עומדים". בנאומו חוצב הלהבות הזכיר הרב גם את אחרון השמשים "שסייע בבניית היכל מפואר זה", אבל לא מצא לנכון להזכיר ולו במילה אחת את סימן-טוב שמש, שהעמיד את כבוד התורה לפני צרכיו וצורכי משפחתו.

סימי ישיבה במרומי עזרת הנשים לבושה בגדים שחורים וצנועים, ראתה את פניו החיוורות-אפורות של בעלה, שמעה ובכתה. סימן-טוב היה מוכה רעם. הוא קפא על מקומו. שמע ולא האמין. ראה וחשב שעניו מטעות אותו. המראות התערבלו במוחו עד טשטוש. הוא לא יכל להבחין בפרצופים. בסיום הערב עבר הרב צמח ישועה על פניו עם אורחיו המכובדים והתעלם ממנו כליל, כאילו היה זכוכית שקופה. הוא רעד כעלה נידף ברוח,

שיניו נקשו, חושיו התערפלו. ידו השמאלית וחזהו שלחו לו איתותים מבשרי רע. נשימתו התקצרה עד למחנק. מילאה אותו תחושה של 'הכושי עשה את שלו, הכושי יכול ללכת'. הוא דידיה החוצה, בוהה לאן יפנה. הוא גרר את עצמו כשזיעה מכסה את פניו. גלים של חום ושל קור פעלו עליו חליפות ועשו את נשימתו כבדה עוד יותר. חזהו כאב. הוא נזכר בשיחה קשה שהייתה לו לא מכבר עם הרב: "כבוד הרב, הגעתי לתחתית שק הכספים והבנקים מסרבים להלוות לי. אין לי פרוטה בכיס ואשתי מסרבת להעביר את הבית הרשום על שמה". הוא נזכר באיומו של הרב שנפנף מולו באצבע מאיימת ואמר "במצב דברים זה אדון סימן-טוב אל תופתע אם....", אמר הרב ומבע של בוז על פניו. עכשיו הבין למה התכוון הרב. רוח ירושלמית קרירה הרעידה אותו והוא חש פיק ברכיים וריקנות גדולה כבלון מקומט ונטול אוויר. זיעה קרה טפטפה ממצחו של סימן-טוב וצרבה את עיניו עד שירושלים שקעה בתוך עלטה. הוא קינח את עיניו בקצה שרוולו וחיפש את דרכו בעיר זרה ומנוכרת. העיר שאותה אהב נראתה בעיניו כקסרקטין של מלך זר שפרץ חומות של עיר. הדרך הביתה נראתה ארוכה ומייגעת, סוף ללא עיר. הוא ישב רועד על סלע ירושלמי בעל זיזים חודרניים. סימי הדביקה אותו, הביטה בידיו הרועדות ובזיעה המכסה את פניו מול אור הירח שכיסה את העיר באור חולני.

"סטיב, אתה מרגיש טוב?", שאלה בדאגה לנוכח פניו הצהובות-אפורות.

"תחבקי אותי נשמה. קר לי. אני גמור. אני מרגיש לא טוב. יש לי דקירות ולחץ בחזה. נגמר לי האוויר", אחז בחוזקה בידיה של סימי. ידיו רעדו ללא שליטה.

"להזמין לך אמבולנס סטיב?", שאלה בחרדה.

"תזמיני סימי שלי", לחש בשארית כוחותיו, "טוב שלא חתמת לו...את הבנת... הוא הרג אותי... הייתי שורף את הבניין... השקעתי שם את הנשמה. את שומעת... הם שמו שלט עם שם חדש על הבניין...".

האמבולנס של טיפול נמרץ הגיע במהירות. הקרדיולוג חיבר אותו בחיפזון למכשירי ההחייאה. "הוא עובר התקף לב קשה, אני מקווה שהוא יצא מזה", אמר הרופא קודם שזעקת צופרי האמבולנס הרעידה את ירושלים שאור ירח חולני דבק בחלונותיה.